

Magdalena Dziadek

Festiwal Muzyki Współczesnej „Nowe Fale”

Aspekty Muzyki 6, 131-135

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAGDALENA DZIADEK

Festiwal Muzyki Współczesnej „Nowe Fale”

Pomysłodawcą Festiwalu Muzyki Współczesnej „Nowe Fale”, który odbył się po raz pierwszy w dniach 14–22 listopada 2015 roku, jest Andrzej Dziadek, kompozytor i pedagog związany od 2005 roku z gdańską Akademią Muzyczną, a przedtem pracujący na Śląsku, gdzie organizował (od 1994 do 2010 roku) podobny festiwal — Śląskie Dni Muzyki Współczesnej. Jak zaznaczono w słowie wstępnym do programu pierwszego festiwalu, ma on na celu promowanie tych nurtów muzyki współczesnej, które budzą w danym momencie największe zainteresowanie publiczności, znawców i mediów. Nie mniej ważnym celem jest stworzenie forum dla gdańskich kompozytorów i wykonawców muzyki współczesnej — dostatecznie obszernego, by ich oferta mogła się „przebić” poprzez gąszcz innych trójmiejskich propozycji jako reprezentacja osiągnięć miejscowego środowiska muzycznego.

Program festiwalu jest ustalany wspólnie z wykonawcami. Wielu z nich to pedagodzy, absolwenci i studenci Akademii Muzycznej im. S. Moniuszki w Gdańsku. Uczelnia jest głównym partnerem festiwalu. Organizator (fundacja Sinfonietta Pomerania, kierowana przez Andrzeja Dziadka i Tadeusza Dixę) współpracuje także z Nadbałtyckim Centrum Kultury, Polską Filharmonią Bałtycką oraz gdańskim oddziałem Związku Kompozytorów Polskich. Obydwie dotychczasowe edycje „Nowych Fal” uzyskały honorowy patronat Prezydenta Miasta Gdańska Pawła Adamowicza. Patronat medialny sprawowali: Polskie Radio Gdańsk, Telewizja Gdańsk, „Dziennik Bałtycki”, portal trojmiasto.pl oraz Polskie Centrum Informacji Muzycznej.

Pierwszy festiwal otworzył występ gdańskiego Chóru Kameralnego 441 Hz pod dyrekcją Anny Wilczewskiej. Repertuar objął pieśni kompozytorów polskich trzech pokoleń — od Góreckiego i Kilara do Czerniewicza i Bembino-

wa. Przeglądowy program, uwzględniający twórczość kompozytorów polskich różnych generacji, miały także występy Orkiestry Kameralnej Akademii Muzycznej w Gdańsku (prowadzenie — Andrzej Kacprzak, solista — Andrzej Wojciechowski) oraz grupy NeoQuartet (tu m.in. wykonanie jednego z kwartetów Aleksandra Lasonia — polskiego klasyka gatunku). Środowisko łódzkie reprezentowały wykonawczynie wieczoru poświęconego pieśniom do tekstów Haliny Poświatowskiej (Aleksandra Nawe, Katarzyna Zając-Caban, Agnieszka Makówka, Izabela Połomska). Na ich zamówienie powstały m.in. utwory Jerzego Bauera i Andrzeja Hundziaka oraz — prezentowane po raz pierwszy na „Nowych Falach” — pieśni Andrzeja Dziadka i Tadeusza Dixy. W bazylice św. Mikołaja zagrał recital organowy Roman Perucki. W jego programie było kilka utworów napisanych przez twórców wywodzących się z Pomorza (Jan Janca, Henryk Hubertus Jabłoński, Andrzej Rymarz, Zbigniew Kruczek). Duet fortepianowy z Katowic: Gabriela Szendzielorz-Jungiewicz i Andrzej Jungiewicz zaprezentował się w repertuarze, którego duża część powstała z inicjatywy artystów. Od lat kolekcjonują oni utwory na 4 ręce bądź 2 fortepiany z myślą o konstruowaniu programów tematycznych, np. ilustrujących XX-wieczne stylizacje walca. Z kolekcji owych walców poznaliśmy m.in. nowe utwory Magdaleny Cynk i Grzegorza Jurczyka.

Od zasady popularności odstawał z pewnością program recitalu skrzypka Friedemanna Amadeusza Treibera z Bazylei, złożony z utworów skomponowanych przez niemieckich kompozytorów związanych ze stylistyką darmsztacką (Bernd Alois Zimmerman, Wolfgang Rihm, Hans Werner Henze i in.). Miał jednak sporą wartość poznawczą, jako że kompozycje tych twórców na skrzypce solo nie są wykonywane w Polsce.

Program „Nowych Fal” 2015 uzupełniły imprezy towarzyszące: warsztat współczesnej muzyki fortepianowej prowadzony przez Gabrielę Szendzielorz-Jungiewicz, koncert studentów klas kompozycji gdańskiej uczelni oraz koncert utworów Henryka Hubertusa Jabłońskiego, inaugurujący obchody 100-lecia urodzin kompozytora. Festiwal zakończył występ festiwalowej orkiestry Sinfonietta Pomerania pod dyrekcją Tadeusza Dixy; wykonano m.in. kompozycję Krzysztofa Meyera *Musique scintillante*.

Ogółem, dorobek pierwszego festiwalu zamknął się liczbą 11 imprez, podczas których wykonano utwory 47 kompozytorów. Jedenaście z nich zabrzmiało po raz pierwszy.

Natychmiast po zakończeniu pierwszego festiwalu, który cieszył się sporym (choć oczywiście nie oszałamiającym) zainteresowaniem publiczności i kry-

tyków (ukazały się wszakże recenzje w pismach fachowych i kulturalnych: „Ruch Muzyczny”, „Opcje”, „Śląsk”), przystąpiono do organizacji kolejnego. Odbył się on w dniach 6–17 listopada 2016 roku w rezultacie współpracy organizatorów z tymi samymi instytucjami co rok wcześniej. Festiwal ponownie zainaugurował występ Chóru Kameralnego 441 Hz pod dyrekcją Anny Wilczewskiej. Artyści zaproponowali przegląd najnowszej twórczości chóralnej powstającej w ośrodkach polskich i zagranicznych (Wielka Brytania, USA, Niemcy, Skandynawia), odkrywający stałą tendencję mistrzów chóralistyki, polegającą głównie na podtrzymywaniu tradycji chóralnego muzykowania w oparciu o „naturalne” intonacje ludzkiego głosu. Z utworów polskich zabrzmiała (premierowo) *Lacrimosa* Andrzeja Dziadka oraz *Varietas in unitate* Krzysztofa Olczaka — kompozytora, któremu poświęcono dużo miejsca w festiwalowym programie z uwagi na obchodzoną przez niego i jego przyjaciół 60. rocznicę urodzin.

We współpracy z Wydziałem Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki, gdańskiej Akademii Muzycznej przygotowano II Gdański Koncert Prawykonania. W jego ramach Orkiestra Sinfonietta Pomerania zaprezentowała kompozycje pedagogów Uczelni: Andrzeja Dziadka, Tadeusza Dixy i Sławomira Zamuszki. Solistką w utworze Dixy była Karolina Piątkowska-Nowicka. Trio Sopot grające w składzie: Elżbieta Rosińska — akordeon, Małgorzata Skorupa — skrzypce, Anna Sawicka — wiolonczela zaproponowało program złożony z dzieł polskich i skandynawskich. Był wśród nich nowy utwór Krzysztofa Olczaka — żart muzyczny *MEA* dedykowany wykonawczyniom, wykorzystujący do budowy motywów muzycznych dźwięki o nazwach tożsamych z inicjałami imion artystek.

W 2016 roku zagrała ponownie na „Nowych Falach” Orkiestra Kameralna Akademii Muzycznej w Gdańsku pod przewodnictwem Andrzeja Kacprzaka. Nowy utwór młodego autora Jakuba Nikla (studenta w klasie kompozycji Andrzeja Dziadka) zabrzmiał na nim w imponującej oprawie wirtuozowsko zagranej *Koncertu na orkiestrę smyczkową* Grażyny Bacewicz i *Divertimenta* Mikołaja Góreckiego.

Gorące oklaski zebrali wykonawcy koncertu kameralnego, złożonego z dwóch mistrzowskich półrecitali (Andrzej Kacprzak — skrzypce, Paweł Rydel — fortepian, Andrzej Wojciechowski — klarnet, Tomasz Jocz — fortepian). W pierwszej części słuchano utworów polskich klasyków: Pendereckiego i Lutosławskiego, a drugiej — postmodernistycznych kompozycji Michela Lysighta, Wojciecha Blecharza i Marka Czerniewicza (tu udane, bardzo przekonujące stylizacje żydowskiego folkloru).

W ramach drugiej edycji „Nowych Fal” zorganizowano dwa koncerty z udziałem zagranicznych wykonawców. Zaproszono artystki z Ukrainy — śpiewaczkę Natalię Gronowską i pianistkę Irynę Riabczun. Zaproponowany przez nie obszerny program, złożony w połowie z solowych utworów fortepianowych, a w połowie z pieśni, stanowił przekrój najważniejszych osiągnięć narodowej szkoły ukraińskiej — od Borysa Latoszyńskiego i Wasyla Barwińskiego po twórców z XXI wieku: Walentina Silwestrowa i Irynę Gubarenko. Układ programu uwydatnił charakterystyczny rys muzyki ukraińskiej, jakim jest duża zależność od inspiracji folklorystycznych i szerzej — romantycznych.

Drugi koncert „zagraniczny” poświęcony był mało znanej twórczości grupy kompozytorów działających w Berlinie, którzy mieli styczność z nauczającym w latach 80. XX wieku w tamtejszej Hochschule für Musik Witoldem Szalonkiem (Jacek Domagała, Rainer Ruppert). Do programu, który wykonał pianista Martin Schneuing (występujący także w roli kompozytora), dołączono utwory innych kompozytorów niemieckich (Helmut Zapf, Charlotte Seither) oraz twórców polskich: Andrzeja Dziadka, Tadeusza Dixy i Justyny Kowalskiej-Lasoń. Najbardziej oryginalnie wypadły utwory obu pań: świetnie skonstruowana kompozycja Seither oraz namiętna, pełna patosu — Kowalskiej-Lasoń.

W dniu recitalu Martina Schneuinga zebrali się w gdańskiej Akademii Muzycznej muzykologowie i teoretycy muzyki z różnych ośrodków krajowych, by dyskutować w ramach zorganizowanej przez Wydział Dyrygentury, Kompozycji i Teorii Muzyki, a przygotowanej przez dr hab. Violetę Kostkę, konferencji naukowej poświęconej problematyce intertekstualizmu w muzyce. Po wstępnym wykładzie filologa, prof. UG Macieja Michalskiego, który przybliżył uczestnikom wiodące koncepcje intertekstualizmu stworzone przez teoretyków literatury, przyglądano się intertekstualizmowi jako zjawisku w polskiej twórczości muzycznej oraz jako metodologii, która w ostatnich latach zdominowała warsztat polskich teoretyków muzyki. Żywa dyskusja, jaka trwała przez cały czas spotkania, umocniła organizatorów w poczuciu potrzeby kontynuowania podobnych spotkań w ramach przyszłych edycji festiwalu.

Autorski program występu zespołu Kwartludium obejmował premierowe wykonanie kompozycji Tadeusza Wieleckiego *Obraz zwielokrotniony*, będącej twórczą kontynuacją konstruktywistycznej linii zapoczątkowanej przez György Ligetiego, oraz prezentacje utworów napisanych specjalnie dla zespołu, zajmującego obecnie jedno z czołowych miejsc w sferze polskiego wykonaw-

stwa muzyki najnowszej (Jarosław Płonka, Zoltan Almashi). Kwartludium wykonało także utwór Arne Sandersa oraz nagrodzoną entuzjastycznymi oklaskami kompozycję Leszka Kułakowskiego *Ostinatopermutacje*.

W kolejnym dniu festiwalu Tadeusz Wielecki poprowadził warsztat wykonawstwa współczesnej muzyki kontrabasowej oraz odbył się koncert studentów klas kompozycji gdańskiej AM. Festiwal zakończył koncert finałowy w wykonaniu Orkiestry Sinfonietta Pomerania pod dyrekcją Tadeusza Dixy. Zabrzmiały dwa koncerty Krzysztofa Olczaka: akordeonowy (z solistą Pawłem Zagańczykiem) i fletowy (partię solową zagrał Leszek Długosz). Program uzupełniła prezentacja kompozycji *Tkaninus* warszawskiego twórcy Bartosza Kowalskiego.

Co do statystyki — podczas II Festiwalu Muzyki Współczesnej „Nowe Fale” odbyło się 13 imprez. Wykonano utwory 53 kompozytorów, a 11 kompozycji zabrzmiało po raz pierwszy.